

Nieuwe 'oude' kamers hebben sfeer Frederiksoord Nu

'Generaal van den Bosch' heette de gasten welkom en burgemeester Jager van de gemeente Westerveld opende de toegang tot de nieuwe kamers.

FREDERIKSOORD – Als kwartaalblad kun je nooit helemaal actueel zijn. Nieuws direct na de laatste uitgave is oud nieuws bij de volgende. Dus leggen we het accent op nieuwswaarde. Wat wij schrijven komt doorgaans uit de eerste hand en wordt ook geverifieerd.

In deze uitgave besteden we aandacht aan de nieuwe kamers in het Logement, nemen we afscheid van de oude burens uit het Huygens Huys en maken we kennis met de nieuwe in Posten. Met een duik in de geschiedenis van datzelfde postkantoor, spreken we ook met Gelfske Oostindie, die daar is geboren. Met een glimlach naar Veenhuizen, doen wij verslag van ons eigen 'Pauwenparadijs'. En in Wilhelminaoord (Kolonie IV) zien we hoe vrijwilligers keihard werken aan de vernieuwde omgeving van Ons Dorpshuis. Vanuit Huis Westerbeek is er naast berichtgeving ook een uitnodiging betreffende bezichtiging van de oude tuinbouwschool, waarbij wij in dit geval de primeur hebben! Kortom er is weer volop nieuws met waarde, dus wensen wij u weer veel leesplezier.

Logeren in de 'Koloniën'

FREDERIKSOORD – Wilt u logeren in Frederiksoord, Wilhelminaoord, Ommerschans, Willemsoord of Veenhuizen? Het kan in Logement Frederiksoord, waar op 13 juli vijf nieuwe kamers onder deze namen in gebruik zijn genomen.

Van heinde en verre haalden de uitbaters, de familie Vos, attributen om de kamers in te richten in de sfeer van de 19e eeuw. Ze vonden kasten, bedden, een lampetkan en zelfs een oude telefoon. Neem je de hoorn van de haak dan hoor je Johannes van den Bosch over Frederiksoord vertellen.

Het Logement dateert van 1770 en werd gelijk met de omliggende heidevelden aangekocht door Johannes van den Bosch voor zijn op te richten Maatschappij van Weldadigheid. Het feit dat Johannes hier zelf ook vaak logeerde en heeft rondgelopen helpt om in je verbeelding terug te gaan naar die tijd.

Samen met de inrichting van de nieuwe kamers verkeert de gast gedurende zijn hele verblijf in de sfeer van de koloniën. Het museum, het landschap, de gebouwen en de koloniehuisjes vertellen de rest van het verhaal.

Geboren in het postkantoor: een tijdsbeeld

FREDERIKSOORD – In 1901 bouwde Rijksbouwmeester Cornelis Hendrik Peters het postkantoor in Frederiksoord. Voordien was een hulppostkantoor ingericht ten huize van de administrateur van de Maatschappij van Weldadigheid.

In 1943 werd Gelfske Oostindie geboren in het postkantoor, vader was er van 1939 tot 1968 kantoorhouder 1e klas, moeder was er werkzaam als lokale kracht. Vader van moeder Jacobs was er directeur van 1925-1939.

Gelfske, destijds Gellie genoemd, bezocht de kleuterschool in het Sterrebos op de plek waar nu een parkeerplaats is. Een loopje door het bos en ze was er. De openbare lagere school was in Nijensleek naast de kerk, later vervangen door de school aan de Schoolweg. Er mocht geen dialect gesproken worden. De juf kwam nog achter je aan met de kachelpook als je ondeugend was geweest, tot groot vermaak van de leerlingen, want ze sloeg er nooit mee.

Bettie, dochter van bakker Spikman aan de overkant, was een van haar vriendinnen. Vaak moest er eerst nog warme kruidkoek in cellofaan verpakt worden voordat ze mochten spe-

len. Ook speelde ze met Annelies van Leenhoff, dochter van de directeur van de MvW, die op Majoor van Swietenlaan 4 woonde. In de tropische kas van de tuinbouwschool zag ze bananen groeien, de bloem van de cactus Koningin van de Nacht, die één nacht bloeit, en ze raakte er het Kruidje-roer-me-niet aan. Voor de middelbare school fietste Gellie naar Diever.

Er ontstonden vriendschappen met tuin hazen, maar zelf mocht ze niet naar de tuinbouwschool. Er was daar een meisje zwanger geraakt, dus dit was geen geschikte omgeving

voor zijn dochter, aldus vader. Gellie ging de verpleging in.

Boodschappen werden gedaan bij de rooms katholieke kruidenier Verhagen in Wilhelminaord of bij Specht in Frederiksoord, een gezellige winkel waar alles nog uit bakken in zakjes werd geschept. Het RK voor Verhagen illustreert het tijdperk van verzuiling. De groenteboer kwam langs met paard en wagen.

Het postkantoor beschikte over drie postbodes, die elk twee postbestellingen per dag bezorgden. Postbode Henk Hol herinnert ze zich als een zeer sociale man, die onderweg iedereen hielp die hulp nodig had. Het loket in het kantoor diende niet alleen voor postverkeer, maar was ook het loket waar de roddels van de streek besproken werden. Het contante geld van het postkantoor ging 's avonds in een geldkist mee naar de slaapkamer van haar ouders, de hond ernaast als bewaker. Kachels, gestookt op kolen en hout, verwarmden het pand.

Dat Frederiksoord een bijzondere plek was, waar door de Maatschappij van Weldadigheid geschiedenis werd geschreven was bekend. Maar dat drong pas later echt door.

Zij vertrekken

FREDERIKSOORD – Twaalf jaar geleden vestigden Ester en Bob Veldman zich met hun vier kinderen in het voormalige postkantoor in Frederiksoord. Het pand kreeg de naam Huygens Huys, waar Bob klokken repareerde en verkocht. Ester was docent in het basisonderwijs in Oldemarkt.

Al gauw raakten ze gefascineerd door de bijzondere geschiedenis van de Maatschappij van Weldadigheid. Bob kwam in contact met Arjan Stroeve uit Willemsoord, die hem meenam in zijn plannen om ondernemers uit de omgeving te verenigen om gezamenlijk het verhaal van de MvW onder de aandacht te brengen van bezoekers. Bob en Arjan interesseerden ondernemers voor dit plan en vanuit de Stichting Weldadig Oord realiseerden ze fiets- en wandelroutes, belevenissen, virtual reality, de Kolonie Express en gezamenlijke communicatie naar buiten. Het werd een succes.

Inmiddels zijn er over de honderd Weldadig Oorden in drie omliggende provincies en vijf gemeentes. De benoeming tot Unesco Werelderfgoed stimuleerde de Stichting Weldadig Oord om door te ontwikkelen. Zo werkte Bob mee aan het Makker van een Akker project. De akkertjes tussen de koloniehuisen werden ingezaaid met boekweit of koolzaad en het boekweitmeel en de koolzaadolie werden gepromoot als streekproducten.

Bob telde geregeld dertig uur bij zijn normale werkweek op om deze acties op te zetten en te ondersteunen. Ester verliet het onderwijs en ontwikkelde in het Huygens Huys een horecatak, koffie met, door velen geroemd, eigengemaakt gebak en lunchgerechten. Door de ontmoeting van Bob met Joshua Kelly en Kim van den Belt ontstond nieuw perspectief voor de voormalige tuinbouwschool.

De vereniging De Proef werd opgericht, de overdracht van de pacht van de tuinen en gebouwen vond plaats en hiermee start stapsgewijs een herstelproject van het erfgoed. Bob en Ester leverden een flinke bijdrage aan de ontwikkelingen in Frederiksoord en omgeving en kijken er dan ook met voldoening op terug.

Nu wordt een lang gekoesterde droom van Bob en Ester werkelijkheid. Ze zijn naar Frankrijk vertrokken om er een heus kasteeltje te betrekken, waar ze volgend voorjaar starten met de verhuur van appartementen. Het wordt geen stereotiep Ik vertrek verhaal, want ze spreken de taal aardig en het kasteel is geen bouwval. Ze zijn te volgen via de nieuwsbrief op de website www.huygenshuys.nl.

Het Pauwenparadijs

FREDERIKSOORD – Het zal niemand ontgaan zijn dat er al jaren pauwen rond de huisartsenpraktijk in Frederiksoord lopen. Ze liepen net zo goed in de tuinen van de burens, de tuinbouwschooltuin, op de rotonde of doodleuk midden op straat. Slechts één pauw heeft de oversteek moeten bekopen met het verlies van zijn staart.

Menigeen zal geconfronteerd zijn met pauwenpoep aan zijn schoen, door huisarts Klaas ‘pauwenpoints’ genoemd. Ook het geschreeuw van de pauwen in het voorjaar hoort er gewoon bij. Nu ze zo’n mooi verblijf hebben, gelegen aan de nieuwe parkeerplaats van de praktijk, achtte de redactie de tijd rijp om de geschiedenis van de pauwen uit de doeken te doen.

In de jaren zeventig, ten tijde van huisarts André Tempelaar, kwam er spontaan een pauwenhen aanvliegen die domicilie koos in een rododendron. Ze bleek afkomstig van de boerderij aan de andere kant van het Sterrebos, maar was niet van plan terug te keren. Zonder haan bouwde ze een nest en legde eieren. Een patiënt wist aan bevruchte eieren te komen en die werden behoedzaam omgeruild voor de niet bevruchte eieren. Omdat jonge pauwen erg kwetsbaar zijn duurde het enige tijd voordat één jonge hen overleefde. Toen Klaas Leeuw de praktijk in 1987 overnam behoorden moeder en dochter tot de inboedel. Het gedoe van omruilen van eieren eindigde toen Klaas’ vader

vanuit het Groninger Hogeland een haan meenam naar Frederiksoord. Tussen de duizendknoop bouwde de hen een nest, maar het eerste broed mislukte. In de jaren daarop volgden vele nesten met zes pauwen als resultaat. Het was een mooi schouwspel als de moeder de tijd rijp achtte om het hogerop te zoeken. Eerst met zijn allen op de rand van de bank gezeten, dan via het keukendak naar het dak van de praktijk en uiteindelijk hup de boom in. Deze onderneming lukte nooit in een keer. Was er een achterblijver dan werden de pogingen herhaald totdat ze allemaal op een hoge tak onder moeders vleugels zaten. Pauwen houden van viooltjes, dit leidde tot de dreigende woorden van een buurman: ‘Pauwentongetjes, dun ge

smeden, licht gezouten, dat zou me wel smaken’. Uiteindelijk werden de pauwen ‘opgehokt’.

Bij de overname van de praktijk door Jacqueline van der Weel behoorden wederom de pauwen tot de inboedel. Op een nacht werden vijf pauwen gedood, waarschijnlijk door een vos die heeft weten binnen te dringen. Slechts één haan bleef over, maar op den duur diende zich weer een hen aan, en ze bleef. Samen liepen ze vrij rond bij de praktijk. Een nest leverde één haan op, Uno genaamd. Onlangs werden vier jongen geboren. Nu ze in het pauwenverblijf wonen is er wel een eind gekomen aan het veelvuldig moeten vangen van de pauwen als ze weer eens waren weggelopen.

Nieuws van/uit Huis Westerbeek

- De **Vrijboerhoeve Koningin Wilhelminalaan 61** staat nu leeg en zal volgend jaar verbouwd worden. Er komen vijf of zes koopappartementen in, drie of vier beneden, twee boven. Een lift brengt de bewoners naar de bovenverdieping. De grond van de appartementen wordt in erfpacht uitgegeven.

- De renovatie van **koloniewoning Maj. Van Swietenlaan 5** is bijna gereed, per 1 oktober trekken de nieuwe huurders erin.

• Uitnodiging

Exclusief voor de lezers van De Star! De MvW nodigt u uit om op donderdag 28 september van 14.00 - 17.00 uur een kijkje te nemen in het oorspronkelijke gebouw van de Tuinbouwschool (voorheen Klokkemuseum).

- Yfke Lap is Bertine Datema opgevolgd als **officemanager** op het kantoor van de Maatschappij van Weldadigheid.
- De **Vereniging De Proef** heeft 1 september het erfpachtcontract ondertekend voor de overname van de voormalige Tuinbouwschool in Frederiksoord.
- De voorbereidingen voor de uitbreiding van **museum De Proefkolonie** zijn in volle gang zodat de verbouwing gedurende het winterseizoen kan plaatsvinden. De aanbestedingsprocedure voor de herinrichting van het buitenterrein rondom het museum wordt binnenkort opgestart.

Kort Kolonienieuws

Frederiksoord

- Op 1 juli kwam het **postkantoor** in handen van Ruwan Berculo en Mikael Lindqvist en op 14 juli werd het Nordic cuisine restaurant 'Posten' geopend. Het interieur ademt een lichte Scandinavische sfeer, met in twee ruimtes een houtkachel. De entree is verplaatst naar de zijkant van het pand en ze zijn dagelijks geopend. Van 11.00-23.00 uur kunt u er terecht voor lunch en diner, koffie en taart of een drankje en een hapje. En de Frederiksoorders hebben er een buurman bij, chef Mikael Lindqvist, bewoont de bovenverdieping.
- Beide **off-grid koloniewoningen** aan de Hooiweg worden voorzien van luiken voor de ramen aan de zonzijde. Er is geen schaduw van bomen, waardoor de temperatuur binnen hoog oploopt en de koeling van de warmtepomp dit niet kan compenseren.
- Met Dieuwertje door Drenthe! Er zijn zes nieuwe **fietsbeleefroutes** door Zuidwest-Drenthe met videoberichten van Dieuwertje Blok. Een van deze fietsroutes heet 'Onderwijs in de Koloniën van Weldadig-

heid' en leidt de fietser in een knooppuntenroute van 40 km langs zes onderwijsinstituten. De routekaart is te koop bij museum De Proefkolonie, de gratis app met informatie van Dieuwertje kunt u downloaden door middel van de QR-code op de routekaart of via de app Izi.Travel.

- Op 18 juni was de **afscheidsreceptie** van Bob en Ester Veldman in de tuin van de tuinbouwschool. Aan het eind van de receptie reikte Bob het boekje '121 jaar Gerard Adriaan van Swieten Tuinbouwschool' uit aan de burgemeester van Westerveld, Rikus Jager, Minne Wiersma, directeur van de MvW en Kim en Joshua van De Proef. Dit met veel foto's geïllustreerde boek is geschreven door Martin Wemes en Annette van der Maarel. De rijke historie van de tuinbouwschool vanaf de eerstesteenlegging in 1884 tot heden wordt in beeld gebracht en ook oud-tuinhuizen komen aan het woord. Het boekje is o.a. te koop in museum De Proefkolonie.
- Een paar weken later kreeg Bob uit han-

den van burgemeester Jager de **erepenning** van de gemeente Westerveld voor zijn inzet in Frederiksoord.

- Op 14, 15 en 16 juni was de **tuinbouwschool** opengesteld voor publiek. Er werd kunst tentoongesteld van de kunstenaars die er een atelier huren, maar ook het restaurant De Franse Binnentuin, Bloesem tweedehands dameskleding en het klokkenatelier waren open. Er was gezellige bedrijvigheid in en rond de voormalige school. Veel 'tuinhuizen' maakten van de gelegenheid gebruik om nog eens een kijkje in hun oude school te nemen.
- In juni vond de vervolgbijeenkomst plaats van het lokale **project 'BoschHout'**. Studenten van Windesheim presenteerden hun bevindingen. Projectleider Jean Berkhout vertelde over een project waar zowel regionaal als gebruikt hout wordt toegepast. In Frederiksoord werd het nieuwe pauwenverblijf bij de huisartsenpraktijk door Bouwbedrijf Broekman gebouwd met hout van een ter plaatse omgevallen boom. Samenwerken, elkaar informeren en lef is nodig om van het project een succes te maken.

't Fledder Kerspel - 20 jaar

Deze historische vereniging heeft als doel om zorg te dragen voor het historische en culturele erfgoed van de voormalige gemeente Vledder en het uitdragen hiervan. Tot de gemeente Vledder behoorden de dorpen Doldersum, Nijensleek, Vledder, Vledderveen, Frederiksoord, Wilhelminaoord en Boschoord. 't Fledder Kerspel beschikt over een archief met veel informatie, met name ook over de koloniën. De Star mag regelmatig gebruik maken van historische foto's uit dat archief. Op de vernieuwde website t-fledderkerspel.nl vindt u meer informatie over de vereniging.

Kolonie IV het verhaal

In Wilhelminaoord, Kolonie IV, zijn veel bezienswaardigheden uit de kolonietijd te vinden, het Dorpshuis, de rustoorden, het Koloniekkerkje, hoeve Prinses Marianne, de begraafplaats, de zuivelfabriek. Als Werelderfgoed zijn we verplicht om de toeristen op een gastvrije manier te ontvangen. Inwoners, Stichting Weldadig Oord en Stichting Dorpshuis trekken samen op om in Wilhelminaoord (het Dorpshuis) een plek te creëren waar het verhaal van Kolonie IV verteld wordt. Daar worden gasten verwelkomd op een aantrekkelijk/toegankelijk tuin- en parkachtig terras met informatiepanelen. Medio september is het zover.

De Star is een onafhankelijk kwartaalblad voor Frederiksoord en omstreken. **Redactie:** Tanneke Bloemendal - Peter Bom - Nico de Leeuw - André Tempelaar - Wanda Torrenga. **Opmaak:** Cor Krüter.

Via www.de-star.nl kunnen belangstellenden een gratis digitaal abonnement aanvragen. Reacties over het blad zijn welkom op redactie@de-star.nl. Sponsors worden vermeld op onze website.

De Star wordt gefaciliteerd door de *Stichting Maatschappij van Weldadigheid* en de *Gemeente Westerveld/Regiodeal Zwolle*.